

Vi syr lavvo

En gammel, hånddrevet symaskin gjør nytten.

En gang i tiden sydde Finnmaksviddas nomader teltene sine av skinn. De brukte nål av bein og tråd av sener. Det er lenge siden. Teltstoff av ull og seilduk har vært brukt av nomadene siden middelalderen.

På markedene som ble holdt rundt om i landsdelen fikk de tak i teltstoff. Nomadene brakte med seg reinskjøtt, skinn og håndtverksvarer til markedet, og hadde rypefangsten vært god så vanket det litt av det også. Mellom tilreisende handelsfolk, fastboende og fjellsamer var der en livlig handel og mange slags varer byttet eier. Blant varene nomadene tok med tilbake til vidda var seilduk til sommerteltet og vevde ullduker til vinterteltet. Rundt røykhullet ble det ofte brukt et

mindre kostbart stoff, gjerne av ull som tåler gnister bedre enn seilduk.

De tradisjonelle teltene og annet utstyr var tungt, og under flytting ble det fraktet over vidda med reinsdyr. I lastepulk om vinteren og kløv om sommeren. Da ble den ene enden av stokkene festet til kløvsadelen mens den andre ble slepet etter.

Moderne stoff

For oss som skal bære utstyret selv er de

tradisjonelle teltstoffene for tunge. Dagens teltprodusenter lager derfor lavvo også av lettere stoffer. Stoff sammensatt av bomull og polyamid eller bomull og polyester er vanlig. Det brukes også stoff av ren polyester.

Bomullsstoff med vekt mellom 200 og 400 gram pr. kvadratmeter er godt egnet til bruk i lavvo. Når vi skal sy lavvo sammen med speidere fra Bergen har vi valgt et stoff i den letteste delen av dette skiktet. Vi skal sy et lite telt, med diameter

Lavvoliv – del 2 av 6

Vi gir deg tipsene for hvordan du kan lage din egen tradisjonelle lavvo. Serien omhandler også historikk, kultur, tradisjoner og praktisk bruk av lavvo som friluftsbolig. Les mer om lavvo på www.friluftsliv.no/lavvo

Skisse av lavvoduken.

på 3,5 meter. Det gir grei soveplass for fire personer, er lett å bære med seg og er lettere å holde varmt enn et stort telt.

Seilmakerne har ulike stoffer for salg, og der får du også gode råd om hvilke egenskaper de ulike stoffene har. Siden vi skal fyre inne i lavvoen er det viktig at stoffet ikke er lett antenkelig. Dessuten er det viktig at det puster godt, holder vannet ute og at det er sterkt nok til å tåle en uværsdag med kraftig vind. Om du vil velge et tungt kraftig stoff som tåler å stå ute over tid, eller et lettere som du kan bære med deg, er avhengig av hvordan du vil bruke lavvoen din.

Symaskin

Det finnes symaskiner både for industribruk og for hjemmebruk. Industrimaskinene har kraftige motorer og tåler å bli brukt lenge om gangen. En hjemmemaskin har mindre motor, som lett kan ødelegges ved for hardt bruk. Å sy et stort telt er arbeid for en industrimaskin. Skal du bruke hjemmemaskinen din er det

viktig å ikke kjøre den for hardt – ta tiden til hjelp. Vi har anskaffet oss en gammel hånddrevet maskin, kjøpt på bruktboutikken for noen hundrelapper. Den skal vi bruke til de tyngste sømmene.

Det kreves litt plass for å sy lavvo, så speiderne har tatt loftet i bruk. Der er det golv plass til å legge utover stoffet, og armlag nok til at alle kan jobbe samtidig. Noen klipper og andre syr. Det er greit å være minst to når man syr. Det blir mye stoff å håndtere etter hvert som delene syes sammen.

Alle tar tak i oppgaven, og det er tydelig at speiderne er vant til å samarbeide. Det er jo også helt nødvendig når lavvoen skal tas i bruk, og det skal den for første gang i vinter. I neste utgave av bladet blir vi med speiderne på vintertur med lavvoen.

Lavvoduken

Lavvoduken settes sammen av ni store felt (A) og to små felt (B), se fig 1. Sy de-

Skisse av dør med lommer.

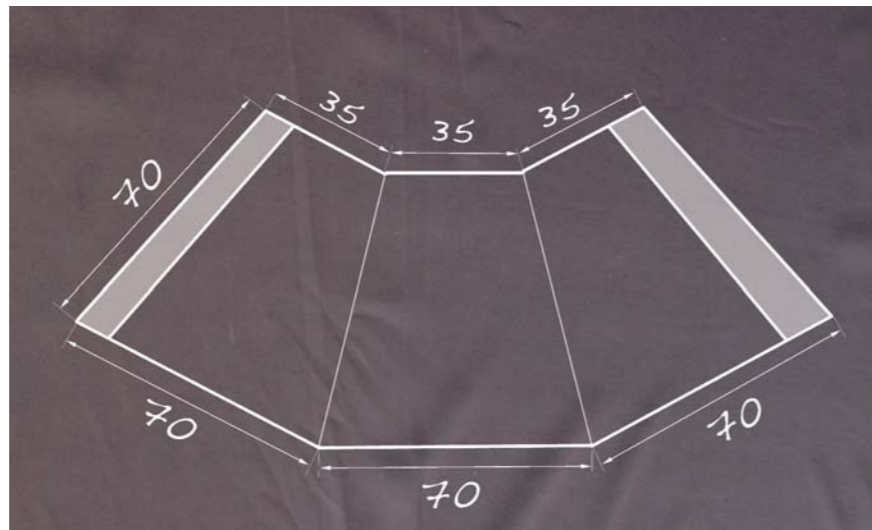

Lommene fylles med greiner eller lister.

lene sammen som vist på fig 2. Delene festes med knappnåler eller lim før syingen starter. Brett inn og sy alle ytterkanter. Sy på hemper/pluggfester (ca. 10 cm) rundt teltets nedre kant med et mellomrom på 50 cm. Sy på hemper (ca. 6 cm) på begge sider av åpningen med et mellomrom på 30 cm. De to hempene i røykåpningen (ca. 6 cm) festes i skjøten mellom de store og de små feltene. Hempene kan lages av et sterkt bånd, eller av teltstoff som klippes til, brettes og syes.

Lavvodøren

Døren syes av dobbelt stoff. De grå feltene er lommer som det skal trestokker/lister inni. Lommene kan være åpne slik at stokker kan settes inn når en er fremme på leirplassen, eller lister kan syes inn permanent. Vi har valgt den første løsningen for å redusere vekten. På dørens innside syes det på tre hemper på hver side samt to hemper på toppen, se figuren.

Skisse av regnhette.

Regnhetten

Regnhetten syes av ett stykke. De grå feltene er lommer med åpning under. I lommene stikkes det inn raier/stenger. Raiene med regnhetten mellom legges på utsiden av teltet slik at den dekker

den siden av røykhullet som vender mot vinden.

Tekst og foto: Øystein Skålevik